

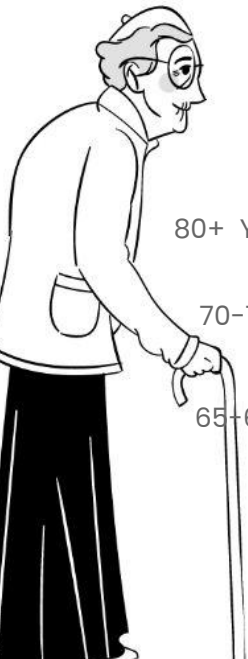
Hayat Artık Kısa Değil, Ömür Uzuyor İhtiyaçlar Değişiyor

Yaş Alan Nüfusun Değişen
Beklentilerine ve Hayati İhtiyaçlarına
İnsan ve Deneyim Odaklı Bir Bakış

Yaş Alan Nüfus İçin Akıllarda Tek Bir Soru: Bize Kim Bakacak?

Birçok sektörde emekliliği simgeleyen görsellerde, doğa tatillerinde geleceğe umutla gülümseyen kadın ve erkek figürleri öne çıkar. Bu görseller, umut dolu bir vizyon sunmak açısından etkili olsa da, benzer bir mutluluğun gerçeğe dönüşmesi için etkili stratejiler ve gerçekçi modeller gerekiyor.

80+ Yaş (%)

20.2

18.3

19.6

23.7

26.0

70-79 Yaş (%)

43.4

44.6

45.2

45.1

45.5

65-69 Yaş (%)

36.4

37.1

35.2

32.4

28.5

2018

2023

2030

2040

2050

PERİTA ANALİTİK X JUNO42
İÇGÖRÜ RAPORU

GENEL RESİM

Her 4 Evden Birinde En Az 1 Yaşlı Yaşıyor.

Türkiye'nin nüfusu düşündüğümüzden çok daha hızlı yaşlanıyor! 65 yaş üstü nüfus, toplamın %10,2'sini – yani yaklaşık 8,7 milyon kişiyi – oluşturuyor. Tıptaki gelişmeler, daha uzun ve kaliteli yaşam vadediyor. Artık "50, yeni 30" derken, 2050'de "85, yeni 65" diyebiliriz. Ancak bu süreç, sadece bireysel sağlığı değil, toplumsal ve ekonomik yapıları da köklü bir şekilde değiştirecek.

İnsan Odaklı Yaşlı Bakım Sistemi Geleceğe Güveni Temsil Ediyor.

Bakım, sadece "Senior Citizen" –Kıdemli Vatandaş- olarak nitelendirmemiz gereken bu yaş grubunun bir problemi değil. Aksine, **yaşlılık dönemi, güven, tecrübe ve bilgelik gibi değerlerin öne çıktığı bir yaşam evresi.** Yaşlıların sağlık ve bakım ihtiyaçlarını merkeze alan bir bakış açısıyla gereksinimlerinin karşılanması, onlara uçtan uca bir yaşam deneyimi sunmak anlamına geliyor.

Yeni Bir Terim : Gümüş Tsunami. Fırsat mı, Kriz mi?

Dünyada "gümüş tsunami" olarak bilinen **yaşlanma dalgası**, Türkiye'yi de etkisi altına alıyor. Bu dalga, sadece sağlık ve bakım masraflarını artırmakla kalmıyor; aynı zamanda demografik fırsat penceresini daraltıyor ve sosyal güvenlik sistemini zorluyor. Geleneksel aile yaşamının değişmesiyle birlikte, yaşlı bakımı daha çok toplumun ve büyük oranda da ailedeki kadınların sorumluluğuna geçiyor ve bu da yeni çözümler geliştirmeyi zorunlu kılıyor.

Tüm bu zorluklar, planlı sosyal çözümlerle elbette aşılabılır. Teknoloji ve inovasyon, yaşlıların yaşam kalitesini artırabilir. Akıllı şehirler, sağlık teknolojileri ve dijital bakım çözümleri, erişilebilir bakım merkezleri gelecekte hepimiz için daha iyi yaşam standartları sunmanın anahtarı olabilir.

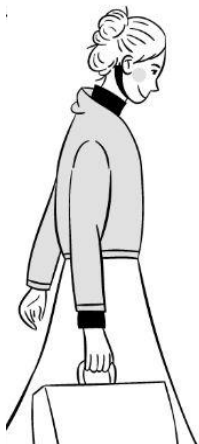
1. Problemler ve Fırsatlar

Türkiye’de yaşlı bakımı, büyük ölçüde aile bireylerinin sorumluluğunda ve bu süreçte kadınlar yoğun bir emek harcanıyor.

Aile büyüklerinin bakımını üstlenen kişiler, bu sorumluluklar nedeniyle iş hayatından uzak kalabiliyor ve bu durum istihdama katılımın azalmasına, ekonomik bağımsızlık kayıplarına yol açabiliyor. Evde bakım maaşı, kolaylaştırıcı hizmetler vb. birçok uygulama, yaşlıların kendi evlerinde yaşamlarını sürdürmelerine olanak sağlarken, bakım yükünü üstlenen bireylerin üzerindeki baskıyı hafifletmeyi amaçlıyor. Ancak, mevcut ekonomik koşullar ve yaşlanan nüfus hacmi göz önüne alındığında, yaşlıların kaliteli bir yaşam sürdürebilmesi için daha kapsayıcı ve sürdürülebilir modellerin geliştirilmesi gerekiyor.

Mevcut huzurevleri ve yaşlı bakım merkezlerine bakıldığında, bu merkezlerde kalan toplam yaşlı sayısının yaklaşık **30 bine** yaklaştığı görülüyor.

Ayrıca, Türkiye’de her dört haneden birinde bir yaşlı birey bulunuyor ve bu bireylerin önemli bir kısmı tek başına yaşıyor. Tek başına yaşayan yaşlıların dörtte üçünü kadınlar oluşturuyor. Ancak, bu tablo ilerleyen dönemde değişim gösterebilir.

Yaşlıların sağlık ve bakım ihtiyaçlarını merkeze alan bir bakış açısıyla gereksinimlerinin karşılanması, onlara uçtan uca bir yaşam deneyimi sunmak anlamına geliyor. Hem yaşlı bakım merkezlerine hem de evde bakım sistemine bakışımız yeniden ele alınabilir.

- **“Huzurevi” kavramına** kültürel olarak bakışımız genellikle olumsuz. Genel algı çoğunlukla bu merkezlerin yaşlıların "yalnız kaldığı" veya "unutulduğu" yerler olduğu yönünde; ancak bu görüşün değişmesi mümkün.

Huzurevleri, bazı iyi örneklerde tasarlandığı gibi yaşlıların kendi yaşlılarıyla kaliteli bir şekilde sosyalleşebildiği, entegre kampüslerde yakın komşularıyla belli zamanlarda bir araya gelmelerinin sağlandığı, profesyonel bakım ile desteklenen, aktif yaşam merkezlerine dönüştürülebilir. Örnek projeler sayesinde huzurevlerinin sosyal yaşamın bir parçası haline geldiği **güvenli alanlar** olarak görülmesi sağlanabilir.

- **Evde bakım sistemi** ise teknoloji ile entegre edilerek daha profesyonel, kayıtlı, hastalık önleyici hale getirilebilir. Kapsamlı takip ve ekonomik bir değer zinciri yaratacak bu model, sigorta primi, vergi ve tanımlı çalışma şartlarıyla tamamen kayıtlı bir bakım ekonomisine dönüşebilir.

Sürdürülebilir bir yaşlı bakım ekosistemi ile kadınların iş gücüne katılımı sağlanabilir ve görünmez bakım emeğinin yerini iyi yetişmiş profesyonel iş gücü alabilir.

2. Yaşlı Bakımındaki Ana Segmentler

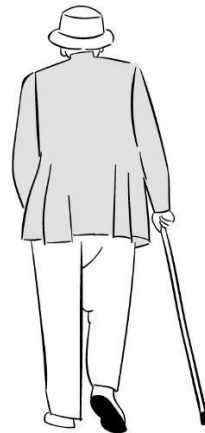
Yaşlanan nüfusun farklı ihtiyaçlarına yanıt verebilmek için, yaşlı bakım hizmetleri "kendi bakımını yapabilenler" ve "bakıma ihtiyacı olanlar" olarak iki gruba ayrılıyor. Bu hizmetler, kurumsal bakım ve evde bakım modelleriyle sunulurken, **yaşlı bireylerin sosyal hayat deneyimlerine de odaklanan bir yaklaşıma ihtiyaç duyuluyor**. Kurumsal bakımda huzurevleri ve gündüz bakım merkezleri, evde bakımda ise yaşlılar oteli, yarı zamanlı destekler ve fiziksel aktivite programları öne çıkıyor. Ancak, huzurevlerinde yaşayan yaşlı sayısının yalnızca 30 bin civarında olması, yaşlı bireylerin yaşam kalitesini artıran daha kapsayıcı ve insan merkezli deneyim tasarımlarına olan ihtiyacı ortaya koyuyor.

Bu durum, yaşlı bireylerin bağımsızlıklarını koruyabileceği, aktif bir yaşam sürdürebileceği ve ihtiyaç duyduğu desteğe kolayca erişebileceği yenilikçi çözümler geliştirilmesini gerektiriyor.

8.700.000

Ülkemizde 65 yaş üstü nüfus, toplamın %10,2'sini – yani yaklaşık 8,7 milyon kişiyi-oluşturuyor.

30.000

Huzurevlerinde toplam 30.000 kişi yaşıyor.

3. Yaşlı Bakım Ekosistemindeki Kritik Yapıtaşları

İnsan Kaynağı

Bakım elemanı yetiştiren 2 yıllık yüksekokullar

Bakım elemanı yetiştiren 4 yıllık üniversiteler

Mesleki eğitim ve sertifikasyon merkezleri

Bakım elemanı akreditasyon merkezi

İnsan kaynakları firmaları (işe yerleştirme)

Finans / Sigorta

Yatırım finansmanı imkanları (bankalar)

Kamu sübvansiyonları

Uzun vadeli bakım sigortası ürünleri

Sigorta şirketleri

Ekipman

Bakıma uygun yatakları

Beslenme ürünleri

Tıbbi üniteler (solunum cihazı)

Yaşam destek üniteleri

Egzersiz ekipmanlar

Mobilya ve diğer iç/dış mekan eşyaları

Tıbbi malzemeler

Tekstil ürünleri

Telehealth ürünler

Bina & Altyapı

Arazi edinimi / tahsisi

İzin ve ruhsatlar

Kullanıcı dostu tasarım

İnşaat

Bilgi teknolojisi altyapısı

Dijital uygulamalar

İşletme

Bakım operasyonu

Sarf malzemeleri (tıbbi, hijyen vb.)

Beslenme (catering)

Ulaşım servisi

Housekeeping

Pazarlama ve marka yönetimi

Kalite yönetimi

Güvenlik

KAMU / ÖZEL SEKTÖR YATIRIM ALANLARI

UYGULAMA VE POTANSİYEL DIŞ KAYNAK KULLANIM ALANLARI

%12

TÜİK verilerine göre yaşlı kategorisindeki istihdam oranı sadece %12.

4. “Yaşlandığımızda Bize Kim Bakacak?”

Bu sorunun cevabı bireysel ve toplumsal olarak atacağımız adımlarda saklı.

Doğru yapılandırılmış bakım hizmetleri altyapısı, hepimiz için kaliteli ve güvenli bir yaşlılık dönemi sağlayabilir. İnsan odaklı bir yaşlı bakım sistemi tasarlamak, sadece temel ihtiyaçları karşılamayı değil, yaşlanan bireylerin yaşamlarını anlamlı ve bağımsız bir şekilde sürdürmelerine olanak tanımayı hedeflemelidir. Bu doğrultuda insan odaklılık, profesyonel bakım ekosistemi, sağlık teknolojilerinin etkin kullanımı ve yaşlı turizmi kavramları ele alınması öncelikli kavramlar olarak öne çıkıyor.

İnsan Odaklılık : Bakım sistemi, sağlık hizmetlerinden sosyal bağlantılara kadar bireyselleştirilmiş çözümler sunarak her bireyin kendine özgü ihtiyaçlarına yanıt verebilmelidir. Sadece yaşamı sürdürmeye veya hastalıkları tedavi etmeye değil, aktif bir yaşamı teşvik etmeye ve sosyal izolasyonu önlemeye odaklanmalıdır. Yaşlı bireylerin yaşamdan keyif almalarını sağlayacak bir vizyon, bu sistemin temel taşı olmalıdır.

Teknoloji : Yaşlı bireylerin fiziksel ve zihinsel sağlığını destekleyecek yenilikçi teknolojiler, yaş dostu yaşam alanları ve toplumla güçlü bağlar kurmalarını sağlayacak etkileşim platformları bu sistemin temel taşlarını oluşturmaktadır. Nesnelerin interneti, yapay zekâ ve tele-sağlık uygulamalarıyla evde bakım daha güvenli hale gelebilir. Tansiyon, şeker, oksijen gibi değerlerin uzaktan takibi, acil durum alarm sistemleri ve anında müdahale imkanları, hem yaşlı bireylerin hayatını kolaylaştırır hem de ailelerin içini rahatlatır.

Profesyonel Bakım Ekosistemi : Bakım sisteminin merkezinde, tıbbi ve psikolojik eğitim almış sertifikalı profesyoneller yer almalıdır. Bu uzmanlar, yaşlı bireylerin ihtiyaçlarını karşılarken ailelerin de güven duymasını sağlayarak sistemin etkinliğini artırır.

Yaşlı Turizmi: Evde bakım sadece bir sağlık hizmeti değil, aynı zamanda ekonomik bir fırsat. Hem yerel hem de uluslararası yatırımcılar için yaşlı bakım ekonomisi, yüksek katma değerli bir fırsat olarak değerlendirilebilir. Merkezi devlet kurumları ve belediyelerin iş birliğiyle, kamu-özel ortaklığı modelleri üzerinden sürdürülebilir bakım projeleri hayata geçirilebilir.

Yeni Bir Perspektif : Bakım, sadece “Senior Citizen” (Kıdemli Vatandaş) olarak nitelendirmemiz gereken bu yaş grubunun bir problemi değil. Aksine, yaşlılık dönemi, güven, tecrübe ve bilgelik gibi değerlerin öne çıktığı bir yaşam evresi. Yaşlı bireyler için geliştirilecek çözümler, gelecekte hepimiz için güveni temsil ediyor.

Yazarlar

Sevil Kerçek

Kurucu, Tasarımcı
JUNO42

Aysun Özen Tacer

Kurucu Ortak
Perita Analitik

Cem Yılmaz

Kurucu Ortak
Perita Analitik

Juno42

İnsanı merkeze koyarak, markaların stratejik ve yaratıcı yolculuğunu yönlendirmeyi amaçlar. Yaratıcılığı stratejik yaklaşımla birleştiren multidisipliner projeler üretir. Bu sayede estetik açıdan hoş olmanın ötesinde, işlevsel açıdan fayda ve etki yaratan deneyim stratejileri, dijital uygulamalar ve kullanıcı odaklı servisler geliştirir.

<https://www.juno42.com/>

Perita Analitik

Kamu hizmeti veren kurumların karmaşık problemlerine çok yönlü bakış açısı, derin konu uzmanlığı ve teknoloji ile gerçek anlamda çözüm getirmesini sağlar. Sadece "şık raporlar" sunmaz, "işinin en iyilerinin" ürettiği, gerçekten faydaya dönüşmesini hedeflediği tasarımları, uygulamaları ve araçları ortaya çıkarır.

<https://peritaanalitik.com>